

I

(Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

EUROOPA PARLAMENT

Elundidoonorlus ja elundite siirdamine: poliitikameetmed ELi tasandil

P6_TA(2008)0130

Euroopa Parlamendi 22. aprilli 2008. aasta resolutsioon elundidoonorluse ja elundite siirdamise kohta: poliitikameetmed ELi tasandil (2007/2210(INI))

(2009/C 259 E/01)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse EÜ asutamislepingu artikli 152 lõike 4 punkti a;
- võttes arvesse komisjoni teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Elundidoonorlus ja elundite siirdamine: poliitikameetmed ELi tasandil” (KOM(2007)0275) ja teatisele lisatud komisjoni talituste töödokumendi: mõju hindamise kokkuvõte (SEK(2007)0705);
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/23/EÜ inimkudede ja -rakkude annetamise, hankimise, uurimise, töötlemise, säilitamise, ladustamise ja jaotamise kvaliteedi- ja ohutusstandardite kehtestamise kohta ⁽¹⁾;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽²⁾;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris ⁽³⁾;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. aprilli 2001. aasta direktiivi 2001/20/EÜ liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta, mis käsitlevad hea kliinilise tava rakendamist iniminterviuhoidu kasutatavate ravimite kliinilistes uuringutes ⁽⁴⁾;
- võttes arvesse Maailma Terviseorganisatsiooni elundite siirdamise alaseid juhtpõhimõtteid;
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu poolt vastu võetud inimõiguste ja biomeditsiini konventsiooni ning selle lisaprotokolli inimelundite ja -kudede siirdamise kohta;

⁽¹⁾ ELT L 102, 7.4.2004, lk 48.

⁽²⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽³⁾ EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37.

⁽⁴⁾ EÜT L 121, 1.5.2001, lk 34.

Teisipäev, 22. aprill 2008

- võttes arvesse Euroopa Nõukogu 1999. aasta aruannet „Elundite puudusega tegelemine. Elundidoonorluse praegune olukord ja strateegiad selle parandamiseks”;
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu aruannet „Elundite, kudede ja rakkude ohutuse ning kvaliteedi tagamise juhised”⁽¹⁾;
 - võttes arvesse 13. septembril 2007. aastal Brüsselis esimese ühenduse tasandil toimunud elundidoonorlust ja elundite siirdamist käsitlenud riiklike ekspertide kohtumise dokumenti⁽²⁾;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjoni raportit ning õiguskomisjoni ja kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni arvamusi (A6-0090/2008),
- A. arvestades, et elundite siirdamise vajadus Euroopa Liidus on suurenenud pidevalt ja kiiremini kui annetatud elundite arv; arvestades, et ELis on üle 60 000 siirdamist vajava patsiendi ootenimekirjades ning paljud patsiendid surevad elundite kroonilise nappuse tõttu; arvestades, et doonorite arvu suurenemine ei too kaasa ootenimekirjade lühenemist;
- B. arvestades, et elundikaubandus, elundite kaubaks muutmise ja elunditurism, mis on vastuolus inimväärikuse austamise põhimõttega, arenevad kiiresti; arvestades, et elundite puuduse ja elunditega kauplemise vahel valitseb seos ning on vaja rohkem elundikaubandust käsitlevaid andmeid;
- C. arvestades, et kaubanduslikel alustel toimuva ebaseadusliku elundisiirdamise korral eiratakse tihti ohutushoovusi ning see võib elundidoonori ja retsiptiendi elu ohtu seada;
- D. arvestades, et neli liikmesriiki ei ole endiselt ratifitseerinud rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsiooni, viis liikmesriiki ei ole ratifitseerinud selle täiendavat protokollit, mis käsitleb inimestega, eelkõige naiste ja lastega kauplemise takistamist, sellise kauplemise vastu võitlemist ja selle eest karistamist („Palermo protokoll”), ning üheksa liikmesriiki ei ole ratifitseerinud ÜRO lapse õiguste konventsiooni fakultatiivprotokollit laste müügi, lasteprostitutsiooni ja -pornograafia kohta, ning 17 liikmesriiki ei ole ratifitseerinud Euroopa Nõukogu inimkaubanduse vastaste meetmete konventsiooni;
- E. arvestades, et ehkki praeguste arvestuste kohaselt esineb elundikaubandust võrreldes teiste salakaubanduse liikidega suhteliselt vähe, muutub elundite ja kudedega kauplemine järjest enam ülemaailmseks probleemiks, kaubeldakse nii riigisiselt kui ka piiriüleselt ning nõudlus suurendab seda (ELis hinnanguliselt 150–250 juhtumit aastas);
- F. arvestades, et elundite ja kudedega kauplemine on inimkaubanduse üks vorme, millega kaasnevad tõsised põhiliste inimõiguste, eelkõige inimväärikuse ja füüsilise puutumatuse rikkumised, ning see võib õõnestada kodanike usaldust seadusliku siirdamissüsteemi vastu, mis võib kaasa tuua vabatahtlikult annetatud elundite ja kudede veelgi suurema puuduse;
- G. arvestades, et kvaliteet, ohutus, tõhusus ja läbipaistvus on väga olulised, kui ühiskond soovib elundisiirdamisest kui ühest ravivormist täit kasu saada;
- H. arvestades, et elundite siirdamine on ainus kättesaadav ravimeetod selliste elundite nagu maksa, kopsude ja südame lõppjärgus puudulikkuse korral ning kõige kulutasuvam lõppjärgus neerupuudulikkuse ravimeetod; arvestades, et elundite siirdamine teeb võimalikuks elude päästmise ja parema elukvaliteedi pakkumise;

⁽¹⁾ Kolmas väljaanne, 2007.

⁽²⁾ SANCO C6 EFZ/gsc D (2007) 360346.

Teisipäev, 22. aprill 2008

- I. arvestades, et liikmesriikide siseselt ja liikmesriikide vahel esinevad märkimisväärsed erinevused elundisiirdamise määra, elundite allikate (elus- või surnud doonor) ning isegi elundidoonorluse ja elundite siirdamise kvaliteedi- ja minimaalsete ohutusnõuete osas, samuti erineb liikmesriigiti organisatsiooniline korraldus ning see põhjustab normide ebahühtlust ELis;
 - J. arvestades liikmesriikide erinevaid õiguslikke raamistikke (osades liikmesriikides on annetamiseks nõusoleku andmise süsteem ja teistes sellest keeldumise süsteem) ning eri liikmesriikide kogemusi, mis näitavad, et õigussüsteemi mõju doonorite arvule on üsna piiratud;
 - K. arvestades, et elundite siirdamise alternatiiv on sageli intensiivravi, mis on ebameeldiv patsiendile ning koormav tervishoiusüsteemile, patsiendi perele ja hooldajatele;
 - L. arvestades, et elundidoonorlus ja elundite siirdamine on tundlikud ja keerulised küsimused, mis ei hõlma mitte üksnes meditsiinilisi, vaid ka õiguslikke ja eetilisi aspekte ja mis vajavad arenguks kodanikuühiskonna täielikku osalust;
 - M. arvestades, et elundite kasutamisega ravis kaasneb nakkushaiguste ja muude haiguste leviku oht;
 - N. arvestades, et liikmesriikide vahel vahetatakse juba arvukalt elundeid ja olemas on erinevad Euroopa organivahetusorganisatsioonid (nt Scandiatransplant, Eurotransplant);
 - O. arvestades, et olemasolevad kogemused (nt Hispaania mudel, Belgia projekt GIFT, DOPKI, elundidoonorluse ja elundite siirdamise ühendus – Alliance-O) on andnud positiivseid tulemusi ja neid tuleks arvesse võtta;
 - P. arvestades, et üldsuse teadlikkuse tõstmisel, konkreetse ja positiivse teabe levitamisel ning elukutseliste töötajate täiendkoolitamisel ja suhtlemisoskuse parandamisel on oluline roll elundite annetamise valmiduse suurendamisel;
 - Q. arvestades, et tuleb kasutusele võtta tõhusad avaliku tervishoiu meetmed, mis hõlbustaksid elundite puudulikkust põhjustavate krooniliste haiguste (näiteks krooniline neeruhaigus) varast avastamist ja haldamist, et võimalikult väike arv inimesi vajaks tulevikus neerude või muude elundite siirdamist,
1. väljendab heameelt eespool nimetatud komisjoni teatise üle, milles esitatakse väga väärtuslik kolme samba lähenemisviis;

Õigusakt

2. ootab komisjonilt direktiivi ettepanekut elundite annetamise, hankimise, uurimise, säilitamise, transportimise ja jaotamise kvaliteedi- ja ohutusnõuete kehtestamise kohta ELis ning nende nõuete täitmiseks vajalike vahendite kohta; rõhutab siiski, et tulevane õiguslik raamistik ei tohiks tekitada liikmesriikidele või teenuseosutajatele täiendavat halduskoormust ega ohustada olemasolevate heade tavade või konkreetse liikmesriigi olukorrale ja tingimustele kohandatud tavade kasutamist ega sisaldada nõudeid, mis võiksid põhjustada võimalike ja praeguste doonorite arvu vähenemist;
3. juhhib tähelepanu asjaolule, et uus direktiiv peaks täiendama ja tugevdama liikmesriikide jõupingutusi saavutada toimiv ja tõhus koordineerimismeetod, ilma et see takistaks rangemate meetmete kehtestamist või säilitamist;
4. rõhutab, et direktiivis tuleks arvesse võtta arstiteaduse edusamme;

Liikmesriikidevaheline koostöö

5. väljendab muret asjaolu pärast, et siirdamiseks saadaolevatest elunditest ei jätku patsientide vajaduste rahuldamiseks; peab elundite siirdamisel liikmesriikide peamiseks väljakutseks elundite (ja doonorite) puuduse vähendamist; tuletab meelde, et praegu on Euroopas ootenimekirjades tuhanded patsiendid, kelle suremuse tase on märkimisväärt;

Teisipäev, 22. aprill 2008

6. märgib, et elundite jaotamine peaks põhinema asjaolul, kas patsient on meditsiinilisest aspektist võimeline elundit omaks võtma; on seisukohal, et puude tõttu diskrimineerimist, millel ei ole vähimatki seost patsiendi väljavaadetega elundit omaks võtta, ei tohiks sallida;

7. juhib tähelepanu asjaolule, et elundidoonorlus on kingitus; rõhutab seepärast, et kuigi lahenduse otsimine tõsisele elundite puudusele ELis on äärmiselt tähtis, tuleb austada ja kaitsta ka vabatahtlikku valikut elundit annetada või sellest keelduda;

8. võtab teadmiseks märkmisväärsed erinevused elundite päritoluallikate osas (surnud või elusdoonorilt) ELis, suured erinevused liikmesriikide edusammudes oma doonorireservi suurendamisel, liikmesriikidevahelised erinevused kvaliteedi- ja ohutusnõuete ning elundidoonorluse, elundite siirdamise organisatsioonilise korralduse osas ning erinevused tervishoiutöötajate ja parameedikute hariduses ja koolituses; on seisukohal, et erinevused võivad olla osaliselt tingitud majanduslike, struktuuriliste, halduslike, kultuuriliste, eetiliste, usuliste, ajalooliste, sotsiaalsete ja õiguslike tegurite koostoimest, kuigi kriitilise tähtsusega teguriks näib olevat viis, kuidas elundidoonorlus ja elundite siirdamine on korraldatud;

9. on sügavalt veendunud märkimisväärse potentsiaali olemasolus liikmesriikide vaheliste kogemuste jagamiseks, mille abil saab suurendada elundidoonorite hulka ja võrdsustada juurdepääsu elundite siirdamisele Euroopas; ootab seepärast komisjoni tegevuskava liikmesriikidevahelise tõhustatud koostöö kohta, et:

- suurendada elundite kättesaadavust;
- edendada siirdamissüsteemide tõhusust ja suurendada neile juurdepääsu;
- tõsta üldsuse teadlikkust;
- tagada elundite kvaliteet ja ohutus;

10. rõhutab seetõttu, et hästi struktureeritud operatiivsüsteemide loomine ja edukate mudelite edendamine liikmesriikides ja nende vahel ning vajaduse korral ka rahvusvaheliselt on ülimalt oluline; teeb ettepaneku, et operatiivsüsteemid peaksid ühendama asjakohase õigusliku raamistiku, tehnilise ja logistilise infrastruktuuri, psühholoogilise ja organisatsioonilise toe ning piisava organisatsioonilise struktuuri haigla ja haiglaülesel tasandil koos kõrgelt kvalifitseeritud töötajatega, mis põhineb täpselt sätestatud jälgitavuse põhimõttel ning õiglasel, tõhusal ja võrdsel elundite jaotamisel ning siirdamissüsteemide kättesaadavusel;

Elundite kättesaadavuse parandamine

11. juhib tähelepanu asjaolule, et liikmesriigid vastutavad oma õiguslike mudelite eest; võtab teadmiseks, et ELis eksisteerib kaks mudelit, millel on erinevaid variante; peab õigussüsteemide kohandamist või ühtlustamist ebavajalikuks; kutsub liikmesriike üles võtma vastu õigusakt, mis võimaldaks määrata seadusliku esindaja, kes saab pärast inimese surma teha otsuse elundidoonorluse kohta;

12. kutsub liikmesriike üles saavutama surmajärgse elundidoonorluse potentsiaali täieliku realiseerimise; nõuab seepärast tungivalt, et liikmesriigid investeeriksid maksimaalselt oma korraldussüsteemide parandamisse:

- meditsiinitöötajate ja parameedikute teadlikkuse tõstmise, koolituse ja täiendõppe abil;
- toetades haiglaid rahaliselt, et nad määraksid haiglasiseselt siirdamist koordineerivad isikud (intensiivraviosakondades töötavad arstid, keda toetab meditsiinitöötajate rühm), kelle ülesanne oleks teha aktiivselt kindlaks võimalikud doonorid ja võtta ühendust nende perekonnaga;
- rakendades kvaliteedi parandamise programme kõigis ELi haiglates või haiglate ühendustes, kus on selgeid märke elundidoonorluse potentsiaalst;

13. palub liikmesriikidel elundite kättesaadavuse suurendamiseks hinnata laiendatud doonorireservist (nt vanemad doonorid, teatavate haigustega doonorid) pärit elundite kasutamist, võttes arvesse kvaliteedi ja ohutusega seotud kaalutlus;

Teisipäev, 22. aprill 2008

14. on seisukohal, et siirdamiseks võib kasutada ka suboptimaalse sobivusega elundeid; siirdamisrühma ülesanne oleks patsiendi ja/või tema perekonnaga konsulteerides teha riskide ja kasu analüüsi põhjal otsus elundi kasutamise kohta konkreetse patsiendi puhul;
15. palub elusdoonorite elundiannetust lubavatel liikmesriikidel võtta arvesse kvaliteedi ja ohutusega seotud kaalutlus; rõhutab siiski, et elusdoonorite elundiannetust tuleks käsitleda surmajärgset doonorlust täiendava võimalusena;
16. tunnistab, et laiendatud doonorireservi puhul võib arstidele probleeme tekitada elundite äratõukereaktsiooni suurem tõenäosus ja siirdatud elundi funktsiooni järkjärguline langus, ning palub seepärast komisjonil ja liikmesriikidel toetada elundi äratõukereaktsiooni vältimise ja ravimeetodeid, nii et arstid saaksid laiendatud doonorireservi kindlustundega kasutada;
17. tunnistab, et biotehnoloogia pakub juba võimalusi siirdatud elundite äratõukereaktsiooni ohu vastu, näiteks ravi abil, mis alandab äratõukereaktsiooni esinemissagedust ning mis omakorda toetab rohkemate elundite kättesaadavust, võimaldades arstidel äratõukereaktsiooni ravida või seda isegi vältida; väidab, et nii saab toetada doonorireservi laiendamist, vähendades laiendatud elundiprogrammidega seotud ohte;
18. palub liikmesriikidel tühistada enne 2010. aasta jaanuari õigusaktid, mis lubavad doonoreluid kasutada vaid asjaomases liikmesriigis;
19. palub liikmesriikidel võtta vajalikke meetmeid elundite siirdamisega tegelevate kirurgide hariduse ja koolituse, meeskonnatöö ja tasustamise valdkonnas;
20. rõhutab, kui tähtis on finantseerida elundite hanget ja siirdamist eraldi eelarverealet, et haiglad ei loobuks siirdamisest;
21. rõhutab, et on vaja tagada elundidoonorluse jäämine rangelt mittetulunduslikuks tegevuseks;
22. toetab meetmeid, mille eesmärk on kaitsta elusdoonoreid nii meditsiinilisest kui ka psühholoogilisest ja sotsiaalsest aspektist ning tagada, et elundeid annetatakse omakasupüüdmatault ja vabatahtlikult, välistades doonorite ja retsipientide vahelised maksed, kusjuures ainus tasu on üksnes doonorlusega seotud kulude ja ebamugavuste hüvitamine; palub liikmesriikidel tagada anonüümsuse kaitse surnud ja elusdoonoritel, kes ei ole retsipiendiga geneetiliselt või emotsionaalselt soetud, ning tingimusel, et siseriiklikud õigusaktid lubavad sellist elundite annetamist; nõuab tungivalt, et liikmesriigid määraksid kindlaks tingimused, mille puhul võib hüvitist maksta;
23. nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid vastu või kohaldaksid jätkuvalt rangeid õigusnorme seoses siirdamisega elusdoonoritelt, kes ei ole sugulased, et muuta süsteem läbipaistvaks ning välistada ebaseadusliku elundite müümise või doonorile surve avaldamise võimalus; järelikult saaksid elusdoonorid, kes ei ole sugulased, loovutada elundeid üksnes siseriiklikus õiguses määratletud tingimustel ning vastava sõltumatu organi antud loal;
24. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid, et elusdoonoreid ei diskrimineeritaks, eelkõige kindlustussüsteemide poolt;
25. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid elusdoonorite sotsiaalkindlustuskulude hüvitamise;
26. on seisukohal, et tulevikus – tingimusel, et tagatakse jälgitavus – võib biotehnoloogia võimaldada teadlastel kasvatada elundeid olemasolevatest kudetest ja rakkudest, kas patsiendi enda või koedoonori kudedest; palub komisjonil edendada kõnealuse valdkonna teadusuuringuid, mida sageli viivad läbi ELi arenevad väikesed ja keskmise suurusega biotehnoloogiaettevõtted liikmesriikide poolt ja põhiõiguste hartas ning Euroopa Nõukogu inimõiguste ja biomeditsiini konventsioonis kehtestatud kultuurilises ja eetilises raamistikus;
27. märgib, et mitmed inimestega tehtud kliinilised uuringud on tõestanud täiskasvanud inimese tüvirakkudel põhineva ravi tõhusust mitme rakulise asendusteraapia vormi puhul;

Teisipäev, 22. aprill 2008

Siirdamissüsteemide tõhusus ja nende juurdepääs

28. märgib, et ehkki mitmed liikmesriigid on kehtestanud siirdamistoimingute kohustusliku registreerimise nõude ja olemas on ka mõned vabatahtlikud registrid, puudub erinevate siirdamisliikide ja nende tulemuste kohta andmete kogumise kõikehõlmav süsteem; soovib tungivalt luua elusdoonorite, siirdatud elundiga patsientide ja siirdamisprotseduuride riiklikud järelevalveregistrid; juhib tähelepanu asjaolule, et neid registreid tuleb korrapäraselt ajakohastada; rõhutab liikmesriikide andmete võrreldavuse tagamise olulisust;

29. palub komisjonil anda liikmesriikidele registreerimise osas teatud suuniseid, mille eesmärk on tagada, et registreeritud isik esitab kindlaksmääratud teabe oma haigusloo kohta, ning kindlustada doonori elundite kvaliteet ja ohutus, kuna registreerimine ei ole üksnes lihtne nime registreerimise toiming, vaid sellel on tagajärjed nii doonorile kui ka retsiipiendile;

30. kutsub komisjoni üles hõlbustama elundite annetamise ja siirdamise raames elundidoonorluse ohutuse, kvaliteedi ja tõhususe peamiste tehniliste ning eetiliste standardite väljatöötamist, mida liikmesriigid saaksid näidiseks kasutada; palub komisjonil luua ELi mehhanism, mis edendaks liikmesriikide vahel elundidoonorluse ja elundite siirdamisega seotud koordineerimistegevusi;

31. on seisukohal, et liikmesriikide vahelisest koostööst saadav täiendav kasu, mida eespool nimetatud komisjoni teatises pole piisavalt rõhutatud, seisneb liikmesriikide vahel elundite jagamise potentsiaalses väärtuses meditsiiniliste ja tehniliste võimaluste seisukohast, võttes samas arvesse selliste vahetuste geograafilisi piiranguid ja võimalikke mõjusid elundi elujõulisusele; rõhutab selles osas rahvusvaheliste süsteemide abil saadud positiivseid tulemusi; on veendunud, et elundite jagamisest võib väga suurt kasu olla eelkõige keerukate siirdamisprotseduuride korral (nt väga kõrge tundlikkusega või erakorralised patsiendid ning eriliste terviseprobleemidega patsiendid, kelle jaoks on raske leida sobivat doonorit);

32. kutsub komisjoni koostöös liikmesriikidega viima läbi uuringu kõikide küsimuste kohta, mis puudutavad elundite siirdamist mitte-ELi residentidele ELi liikmesriikides, ning töötama välja käitumisjuhise, mis sätestab eeskirjad ja tingimused, mille alusel võib surnud ELi doonorite annetatud elundeid siirdada mitte-ELi residentidele;

33. rõhutab, et hea koostöö tervishoiutöötajate ja pädevate ametnike vahel on vajalik ja annab lisandväärtust; palub komisjonil soodustada liikmesriikide riiklike elundisiirdamisorganisatsioonide liitumist, et teha koostööd õiguslikul, eetilisel ja tehnilisel tasandil; tunnistab, et elundite siirdamisega seotud tervishoiuteenuste puhul esineb olukordi, mida piiratud doonorireserviga riigid ei suuda asjakohaselt lahendada; usub, et eelkõige väikestel liikmesriikidel oleks Euroopa koostööst palju kasu;

34. nõuab ELi doonorikaardi kasutuselevõttu, mis on täienduseks olemasolevatele riiklikele süsteemidele;

35. on seisukohal, et rahvusvaheline koostöö elundite kättesaadavuse ja ohutuse edendamiseks on soovitatav; juhib tähelepanu asjaolule, et sel otstarbel oleks kasulik koostada parimate meditsiinitavade, diagnostikameetodite ja elundite säilitamise üldeeskirjad; palub liikmesriikidel kõnealust koostööd aktiivselt edendada ja kohaldada nimetatud üldeeskirjade süsteemi;

Üldsuse teadlikkuse tõstmine

36. rõhutab elundidoonorluse ja elundite siirdamise valdkonnas üldsuse teadlikkuse tõstmise tähtsust, sest see hõlbustab elundidoonorite väljaselgitamist ja seega elundite kättesaadavust; kutsub seepärast komisjoni, liikmesriiki ja kodanikuühiskonda üles struktuuriliselt edendama elundidoonorluse propageerimist, sealhulgas koolinoorte seas; soovib selleks kasutada tuntud isikute (nt sportlaste) kaasabi ja koolitusprogramme;

37. juhib tähelepanu asjaolule, et teavet elundidoonorluse ja elundite siirdamise kohta tuleks anda läbipaistval, erapooletul ja objektiivsel viisil, käsitledes elundidoonorluse kõiki aspekte, st doonorlus võib hõlmata mitte elundi ning samuti kudede annetamist;

Teisipäev, 22. aprill 2008

38. rõhutab, et vaba valik elundit annetada või sellest keelduda on doonori ainuõigus ning seda tuleb austada ning elundidoonorlust tuleb käsitada kui kingitust ühelt inimeselt teisele; juhib tähelepanu asjaolule, et eespool öeldu peab kajastuma keelekasutuses, milles tuleks vältida majandusterminoloogia kasutamist, mis viib mõttele, et elundeid võiks käsitada siseturu kaubana;

39. kutsub komisjoni üles kaaluma olemasoleva Euroopa elundidoonorluse veebisaidi ⁽¹⁾ samuti Maailma Terviseorganisatsiooni veebisaidi ⁽²⁾ edasiarendamist ja laiendamist kõikidele liikmesriikidele ning kõigis ELi ametlikes keeltes eesmärgiga anda kogu asjakohane teave ja asjakohased andmed elundidoonorluse ja siirdamise kohta;

40. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles propageerima doonorite päeva ning soovib viia läbi häid tulemusi ja elundite siirdamise olulisust rõhutavaid tegevusi;

41. on veendunud, et väga tõhus viis elundite kättesaadavuse suurendamiseks on pakkuda üldsusele rohkem teavet ka kohalikul ja piirkondlikul tasandil; kutsub komisjoni, liikmesriike ja kodanikuühiskonna organisatsioone, kirikuid, usu- ja humanistlikke ringkondi osalema kõnealustes jõupingutustes ja tõstma üldsuse teadlikkust elundidoonorluse võimalustest, arvestades seejuures iga liikmesriigi kultuurilist eripära; rõhutab registreeritud doonorite olulist rolli elundidoonorluse propageerimisel pereliikmete ja sõprade hulgas, mis innustab neid doonoriks hakkama;

42. tunnistab, et tähtis on parandada tervishoiutöötajate suhtlemisoskust, näiteks teavitamisjuhiste väljatöötamisega; rõhutab, et teabevahetuses on vaja professionaalset suhtumist ning samuti kõnesoleva valdkonna asjatundjate abi; eristab tähelepanu tuleks kõige vastuolulisemate teemadega tegelemisel pöörata nii sõnumi sisule kui ka selle edastamise parimatele viisidele; rõhutab massiteabevahendite esindajatega toimuvate korrapäraste kohtumiste tähtsust elundite siirdamise heade tulemuste ja olulisuse propageerimisel;

43. pooldab ühel telefoninumbriil töötava elundite siirdamise teabeliini loomist, mida haldavad riiklikud elundisiirdamisorganisatsioonid, kui need on olemas, ning millel annavad ööpäevaringselt vastuseid vastava koolituse saanud kogenud asjatundjad, kes on võimelised andma kiiresti asjakohast ja täpset meditsiinilist ning õiguslikku teavet kõikidele asjaomastele pooltele;

44. palub komisjonil toetada elundidoonorluse ja elundite siirdamisega seotud piiriüleseid teadusuuringuid, et käsitleda rahvusliku päritolu, päritoluriigi, religiooni, haridustaseme ja sotsiaal-majandusliku kuuluvuse mõju otsusele elundeid annetada; palub komisjonil ja liikmesriikidel teadusuuringute tulemusi kiiresti levitada, et informeerida üldsust ja kummutada väärkujutelmi;

Kvaliteedi ja ohutuse parandamine

45. tunnistab, et eluliselt tähtis on tagada elundidoonorluse ja elundite siirdamise kvaliteet ja ohutus; juhib tähelepanu asjaolule, et see vähendaks siirdamisega seotud ohte ja seetõttu ka kahjulikke mõjusid; tunnistab, et kvaliteedi ja ohutuse tagamise meetmetel võib olla mõju elundite kättesaadavusele ja vastupidi; palub komisjonil aidata liikmesriikidel suurendada oma suutlikkust töötada välja kvaliteedi- ja ohutusalaseid siseriiklikke õigusakte nii, et see ei mõjutaks negatiivselt siirdatavate elundite kättesaadavust;

46. tunnistab, et siirdamis- ja annetamisjärgseid tulemusi tuleb jälgida ja hinnata; rõhutab, et liikmesriikide tulemuste optimaalse võrreldavuse saavutamiseks tuleb edendada ühtseid andmete analüüsimeetodeid, tuginedes liikmesriikides praegu kasutatavatele parimatele tavadele;

47. palub liikmesriikidel pikendada siirdatud elundiga patsientide jälgimisaega mitme aastani ja eelistatavalt niikaua, kuni patsient elab ja/või transplantaat veel funktsioneerib;

⁽¹⁾ www.eurodonor.org (ja/või www.eurocet.org).

⁽²⁾ www.transplant-observatory.org.

Teisipäev, 22. aprill 2008

48. kutsub komisjoni üles eraldama Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammi (2007–2013) raames rahalisi vahendeid teadusuuringute edendamiseks paremate ja tundlikumate diagnostikameetodite väljatöötamiseks, mille abil saaks avastada varakult ja tõhusalt ohtlikke haigusseisundeid, nagu HIV/AIDS, hepatiit jm, sest elundite siirdamise tähtis aspekt on tagada ohutus erinevate doonori elundites olevate kahjulike tegurite ja haigusetekiitajate eest;

Elundikaubandus

49. juhib tähelepanu asjaolule, et elundite puuduse ja elunditega kauplemise vahel valitseb seos, mis kahjustab elundite vabatahtliku ja tasuta annetamise süsteemi usaldusväärsust; rõhutab, et igasugune elundite kaubanduslikul eesmärgil kasutamine on ebaeetiline ja kokkusobimatu põhiliste inimväärtustega; rõhutab, et elundidoonorlus raha saamise eesmärgil muudab kingitud elundi tavaliseks kaubaks, mis kahjustab inimväärikust ja on vastuolus inimõiguste ja biomeditsiini konventsiooni artikliga 21 ning on Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 3 lõike 2 kohaselt keelatud;

50. palub komisjonil suhetes kolmandate riikidega võidelda elundite ja kudedega kauplemise vastu, mis tuleks, nagu ka alaealiste, vaimse puudega isikute või hukatud vangide elundite ja kudedede siirdamine, keelustada kogu maailmas; kutsub komisjoni ja liikmesriike tõstma rahvusvahelise üldsuse teadlikkust selles küsimuses;

51. on seisukohal, et elundikaubanduse vastu võitlemine maailma vaesemates osades nõuab pikaajalise strateegia vastuvõtmist, et kaotada selliste tavade põhjuseks olev sotsiaalne ebavõrdsus; rõhutab, et elundite müümise vastu võitlemiseks (eriti arengumaades) tuleks kehtestada jälgitavuse mehhanismid, et hoida ära selliste elundite toomine ELi;

52. kutsub komisjoni ja liikmesriike võtma meetmeid elunditurismi ärahoidmiseks, koostades juhised kõige vaesemate ja haavatavamate elundidoonorite kaitseks, et nad ei satuks elundikaubanduse ohvriks, ning võttes meetmeid, mis suurendavad seaduslikult hangitud elundite kättesaadavust, ning vahetades ootenimekirjadesse registreeritute andmeid organivahetusorganisatsioonide kaudu, et vältida mitmekordset nimekirjadesse kandmist; palub komisjonil edendada õigusel, vabadusel ja turvalisusel rajaneva ala kaudu ühist lähenemisviisi, mille eesmärk on koguda teavet elundikaubandust käsitlevate riiklike õigusaktide kohta ning teha kindlaks peamised probleemid ja võimalikud lahendused; juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et tuleb luua inimpäritolu materjali jälgitavuse ja sellekohase aruandluse süsteem;

53. nõuab tungivalt, et liikmesriigid muudaksid vajaduse korral karistusseadustikku tagamaks, et elundikaubanduse eest vastutavad isikud, sealhulgas elundikaubandusest pärit elundite siirdamisega seotud meditsiinipersonal saaks piisava karistuse, ent püüdes samas igakülgset hoiatada võimalikke retsipiente, et nad ei otsiks elundikaubandusest saadud elundeid ja kudesid; rõhutab, et tuleks kaaluda ELi kodanike kriminaalvastutusele võtmise võimalust elundite ostmise eest ELis või sellest väljaspool;

54. kutsub liikmesriike võtma vajalikke meetmeid, et takistada tervishoiutöötajatel elundite ja kudedega kauplemise hõlbustamist (nt viia patsient kokku välismaise siirdamisteenistusega, mis võib olla seotud elundikaubandusega) ning takistada tervisekindlustuse süsteemidel elunditega kauplemise otsest või kaudset hõlbustamist, näiteks hüvitades ebaseaduslikult saadud elundi siirdamisega seotud kulud;

55. on seisukohal, et liikmesriigid peaksid tagama oma õiguskaitseasutuste töötajate ja meditsiinipersonali elundikaubanduse alase koolituse, et igast teadaolevast juhtumist teatataks politseile;

56. palub, et liikmeriigid kirjutaksid alla, ratifitseeriks ja rakendaksid Euroopa Nõukogu inimkaubanduse vastaste meetmete konventsiooni ja Palermo protokolli, kui nad seda veel teinud ei ole;

Teisipäev, 22. aprill 2008

57. avaldab kahetsust, et Europol ei ole sooritanud uuringut elundite müümise ja elunditega kauplemise kohta, sest Europol väidab, et puuduvad dokumenteeritud juhtumid; viitab Euroopa Nõukogu ja WHO aruannetele, kus esitatakse selgeid tõendeid, et elundikaubandus on ka ELi liikmesriikide probleem, ja palub komisjonil ning Europolil parandada elundikaubanduse juhtude jälgimist ning teha vajalikud järeldused;

58. palub, et komisjon ja nõukogu ajakohastaksid inimkaubanduse vastast võitlust käsitlevat tegevuskava ning lisaksid sellesse elundikaubanduse vastase võitluse tegevuskava, et võimaldada asjaomaste ametiasutuste tihedamat koostööd;

59. nõuab samuti, et tegevuskavas oleks ära toodud täpsed ja kontrollitud andmed ebaseaduslikult kaubeldavate elundite koguse, liigi ja päritolu kohta;

*

* *

60. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Maailma Terviseorganisatsioonile, Euroopa Nõukogule ja liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele

Vabatahtliku tegevuse osatähtsus majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse toetamisel

P6_TA(2008)0131

Euroopa Parlamendi 22. aprilli 2008. aasta resolutsioon vabatahtliku tegevuse osatähtsuse kohta majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse toetamisel (2007/2149(INI))

(2009/C 259 E/02)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse neljandat aruannet majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kohta (KOM(2007)0273);
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta otsust nr 1904/2006/EÜ, millega luuakse ajavahemikuks 2007–2013 programm Kodanike Euroopa, et edendada Euroopa kodanikuaktiivsust, ⁽¹⁾;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2006. aasta otsust nr 1719/2006/EÜ, millega kehtestatakse programm „Aktiivsed noored” perioodiks 2007–2013 ⁽²⁾;
- võttes arvesse nõukogu 20. veebruari 2006. aasta otsust 2006/144/EÜ ühenduse maaelu arengu strateegiasuuniste kohta (programmiperiood 2007–2013) ⁽³⁾;
- võttes arvesse nõukogu 6. oktoobri 2006. aasta otsust 2006/702/EÜ ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegiliste suuniste kohta ⁽⁴⁾;
- võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 13. novembri 2006. aasta resolutsiooni, milles käsitletakse ühiste eesmärkide elluviimist noorte osaluse ja teavitamise valdkonnas, pidades silmas noorte Euroopa kodanikuaktiivsuse kujundamist ⁽⁵⁾;
- võttes arvesse komisjoni teatist pealkirjaga „Noorte hariduses, tööhõives ja ühiskonnas osalemise edendamine” (KOM(2007)0498);
- võttes arvesse komisjoni teatist „Euroopa demograafiline tulevik – kuidas teha väljakutsest võimalus” (KOM(2006)0571);

⁽¹⁾ ELT L 378, 27.12.2006, lk 32.

⁽²⁾ ELT L 327, 24.11.2006, lk 30.

⁽³⁾ ELT L 55, 25.2.2006, lk 20.

⁽⁴⁾ ELT L 291, 21.10.2006, lk 11.

⁽⁵⁾ ELT C 297, 7.12.2006, lk 6.